

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף י עמוד א

שואלים - אין להשוות		תשובה - בדיקת חמץ זה דרבנן	
בין תרומה מדרבנן לחמץ מדאורייתא (מהתורה)? מהתורה היה מספיק לעשות ביטול			
חבילה בית א' בית ב' עכבר הכניס לא יודעים		דומה למקרה	
חמץ בדוק בדוק חמץ לבית לאיזה בית		של 2 שבילים אחד טמא ואחד טהור ולא מזהים	
אדם א' אדם ב' רבי יהודה רבי יוסי רבא ויש אומרים רבי יוחנן		שביל א' שביל ב'? שאלו בנפרד-הטהרות טהורים, אחד של על עצמו ועל חבירו-מחלוקת.	
			
יצור בית א' הדין		דומה למקרה של בקעה-נכנס לשטח	
עכבר ספק כמו בקעה		בזמן גשום, ויש מקום טמא ואינו יודע אם עבר שם.	
אדם א' אדם ב' רבי אליעזר חכמים		נימוק רבי אליעזר	
שביל א' שביל ב' מטהר		מטמאים ספק: של כניסה, ביאה-טהור;מגע-טמא.	
מקרה חכם א'		חכמים- מטהרים אם	
נכנס לשדה, רבי מאיר- מטמא.		דבר בחזקת טומאה גורם לטומאה עד שתימצא לקרקע שלא עובדהץ הטומאה.	
מקרה המקרה יותר		לפי רבי רבן שמעון בן גמליאל	
נכנס לשדה, ספציפי-שדה עם קבר, מצאו		הנכנס טהור, והנימוק הקבר שאבד הוא הקבר שנמצא.	
			
מקרה המקרה יותר		לפי רבי רבן שמעון בן גמליאל	
חכמים מקרה		הניח 9 ספציפי-הניח 10 ומצא 100 ומצא 200 חולין ומעשר שני מעורבים	
הכול הניח 9 ספציפי-הניח 100 ומצא 200 חולין		יש כאן חולין ומעשר שני הכול מעורבים חולין	

בתרומה דרבנן, בחמץ דאורייתא מי אמרינן? - אטו בדיקת חמץ דאורייתא? דרבנן היא! דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי ליה. עבור אחד של חמץ, ולפניו שני בתים בדוקין, ואתא עכבר ושקל, ולא ידעין אי להאי על אי להאי על - היינו שני שבילין. דתנן: שני שבילין, אחד טמא ואחד טהור, והלך באחד מהן ועשה טהרות, ובא חבירו והלך בשני ועשה טהרות. רבי יהודה אומר: אם נשאלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו - טהורין, שניהן בבת אחת - טמאין. רבי יוסי אומר: בין כך ובין כך טמאין. אמר רבא ואיתימא רבי יוחנן: בבת אחת - דברי הכל טמאין, בזה אחר זה - דברי הכל טהורין. לא נחלקו אלא בבא להשאל עליו ועל חבירו. רבי יוסי מדמי ליה לבת אחת, ורבי יהודה מדמי ליה לזה אחר זה. ספק על ספק לא על - היינו בקעה, ובפולגתא דרבי אליעזר ורבנן. דתנן: הנכנס לבקעה בימות הגשמים וטומאה בשדה פלונית, ואמר אחד: הלכתי במקום הלז, ואינו יודע אם נכנסתי באותה שדה ואם לא נכנסתי. רבי אליעזר מטהר, וחכמים מטמאין. שהיה רבי אליעזר אומר: ספק ביאה - טהור, ספק מגע טומאה - טמא. על ובדק ולא אשכח - פולגתא דרבי מאיר ורבנן. דתנן, היה רבי מאיר אומר: כל דבר שבחזקת טומאה - לעולם הוא בטומאתו עד שיודע לך הטומאה היכן היא. וחכמים אומרים: בודק עד שמגיע לסלע או לקרקע בתולה. על ובדק ואשכח - פולגתא דרבי ורבן שמעון בן גמליאל. דתניא: שדה שנאבד בה קבר - הנכנס לתוכה טמא. נמצא בה קבר - הנכנס לתוכה טהור, שאני אומר: קבר שאבד - הוא קבר שנמצא, דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: תיבדק כל השדה כולה. הניח תשע ומצא עשר - פולגתא דרבי ורבנן. דתניא: הניח מנה ומצא מאתיים - חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה, דברי רבי. וחכמים אומרים: הכל חולין. הניח עשר ומצא תשע - היינו סיפא, דתניא: הניח מאתיים ומצא מנה - מנה מונח ומנה מוטל, דברי רבי, וחכמים אומרים: הכל חולין.

תוספות מסכת פסחים דף י עמוד א

הלך באחד מהן ועשה טהרות - הא דנקט טהרות ולא קאמר אדם טהור משום דלגברי אף על גב דמוקמינן לה בחזקת טהורים מצריכין להו טבילה והזאה שלא יגעו שניהם בתרומה דאז התרומה טמאה ודאית והאוכל במיתה ואם געו שניהם באחד ונכנס למקדש חיוב. בבת אחת ד"ה טמאים - נראה דהיינו מדרבנן דמדאורייתא אפי' בבת אחת טהורים. ספק על ספק לא על היינו בקע' - תימה לר"י מה שייך לדמויי לבקעה דהבא אפי' ליבא אלא ספק אחד אוקמא אחזקת בדוק כדאמרין לעיל ולעיל דימה אותו לספק טומאה ברשות הרבים והבא מדמי לספק טומאה ברשות היחיד. ספק ביאה טהור - פ"י דבספק ספיקא פליגי וכן פ"ת במסכת ע"ז פרק בתרא (ד' ע.). אבל רש"י פירש שם בע"א ונראה לר"י דטעמא דרבי אליעזר דמטהר בספק ספיקא משום דלא גמרינן מסוטה לטמא ברשות היחיד אלא ספיקא אחת כסוטה אבל תרי ספיקי לא ורבנן סברי כיון דמן הדין אפי' בספיקא אחת היה לטהר דאוקמא אחזקת טהרה ואפ"ה טמא הוא הדין אפילו בתרי ספיקי. על ובדק ולא אשכח פולגתא דר' מאיר ורבנן - תימה אפי' לר"מ דאמר לעולם היא בחזקת טומאה וכו' ונפקא מינה לטהרות שנעשו על גביו ובא גבי בדיקה כיון שבדק ולא מצא מה ויעשה אם יצריכוהו לבדוק פעם שניה נמי לא ימצא ורש"י פירש דבפ"י לר' מאיר אמר אימר עכבר אכליה דבדיקת חמץ אינו אלא מדרבנן וקשה דהא בהדיא אמר פולגתא דר' מאיר ורבנן וי"ל דמיייר בשלא בטלה וקאמר דל' מאיר לא סגי בבדיקה כיון דלא אשכח והוי בספק לאו דלא ימצא וצריך לבטלו וסגי אפילו לרבי מאיר דלא איירי אלא בספק טומאה דאורייתא אבל הכא דבדיקת חמץ דרבנן שרי. חולין ומעשר שני מעורבים זה בזה - פ"ה שביאי סלעים בשוה מנה ואומר כל מקום שהוא מעות מעשר שני יהיו מחוללים על מעות הללו ובחנם פירש בן דמיניהו גופייהו היה יכול ליקח שיעור מעות מעשר ואומר אם אלו מעות מעשר הרי טוב ואם לאו כל מקום שהן הרי הן מחוללין על אלו ורבי"א הקשה לפרש"י דאיך יכול לחלל אסלעים ובפרק הזהב (ב"מ ד' מה.) אמר טיבעא אטיבעא לא מחללין ושם פ"י. הניח עשר ומצא תשע פולגתא דרבי ורבנן - דל' לטעמיה דאמר הוא קבר שאבד הוא קבר שנמצא וכיון שמצא אחד א"צ לבדוק ולרבנן עד שמצא עשר דכ"ה ומיירי שכל הככרות קשורים זה בזה דומיא דפולגתא דרבי ורבנן דבפ"ק דביצה (דף י:) אמר מחלוקת בכיסים קשורים אבל כשאין קשורים דברי הכל חולין ומע"ש מעורבין זה בזה ואף על גב דהשתא

רש"י מסכת פסחים דף י עמוד א

בתרומה דרבנן - בזמן הזה. ולא ידעין אי להאי על ואי להאי על - אי מצרכין בדיקה לתרייהו אי לא. היינו שני שבילין - מהא דתנן גבי שני שבילין, מצינו למיפשט. אחד טמא - קבר מוטל בו לרחבו וממלא את כולו, ואין עובר בו שלא יאהיל. והלך ועשה טהרות - נגע בטהרות אחר כך. והלך בשני - יודעין הן שבשביל שהלך זה לא הלך זה, דהשתא ודאי אחד מהן טמא. אם נשאלו - כל אחד לחכם ספקו בפני עצמו - טהור, ואין בית דין יכול לטמאו, כדקיימא לן בספק טומאה ברשות הרבים ספקו טהור, ואם באו בבת אחת, הואיל ובהוראה אחת יש לנו לומר טמאין או טהורין, אי אפשר לנו לומר להם טהורים אתם - שהרי האחד ודאי טמא, ר' יוסי אומר: בין כך ובין כך טמאין, גרס. בזה אחר זה דברי הכל טהורין - אף על פי שכל אחד אומר לפנינו כך היה המעשה שלי ושל חבירי, אבל איני נשאל אלא על עצמי מה תהא עלי. עליו ועל חבירו - מה תהא על שנינו, ר' יוסי מדמי להו לבת אחת, ואף על פי שאין שניהן לפניך - צריך אתה הוראה אחת לשניהן; או טמאין אתם, או טהורין אתם, והרי אין אתה יכול לומר טהורין אתם. ר' יהודה מדמי להו לזה אחר זה - הואיל ואין כאן שואל אלא אחד משיבין לו: טהור אתה, שהרי ספק ביאה הוא, ומעצמו יבין שאף חבירו כמוהו, אבל כששניהן שואלין בתוך כדי דיבור - צריך אתה להשיב לשניהן כאחד, וגבי בתים נמי, אם באו לשאלו זה לעצמו וזה בפני עצמו - אמרינן ליה לכל חד אי אתה צריך לבדוק, דכיון דבדיקת חמץ דרבנן תלינן לקולא, ואמרינן ספקו מותר, ואי בבת אחת באו - שניהן צריכין בדיקה. ספק על ספק לא על - ראה עכבר שנטל חמץ בחצרה, והבית בדוק, ואין יודע אם נכנס או לא נכנס. בקעה - הרבה שדות המוכים יחד קרי בקעה. בימות הגשמים - היא בקעה רשות היחיד לטומאה, מפני שבכר צמח הזרע, ואין רשות לכל אדם ליכנס לה, וקיימא לן: ספק טומאה ברשות היחיד - ספקו טמא. בשדה פלונית - כלומר: באחת השדות, ויודעין אנו באיזו היא, וכל שדה ושדה מסויימת במצריה. במקום הלז - בבקעה זו.